

MIXED

wereldmuziekmagazine

Festival Reis Special

RUPPA

& THE APRIL FISHES

Vrolijke en geëngageerde wereldmuziek uit de VS

Oumou Sangaré: Strijdbare Malinese diva komt terug met *Seya*

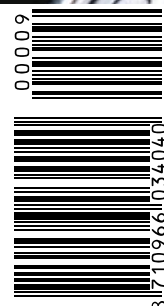
The Manganiyar Seduction - soefizang uit Rajasthan

Goedaardig Hollandavirus slaat aan op Mexicaans festival Ollin Kan

Jaune Toujours: Brusselse mestizoband op de barricade

De highlights van 42 zomerfestivals en 54 podia

en meer dan 40 cd-, dvd-, boek- en filmrecensies

RUPA

VROLIJKE EN
GEËNGAGEERDE
WERELDMUZIEK
UIT DE VS

Wereldmuziek uit de VS is opvallend dun gezaaid, deels vanwege de verzuiling in de Amerikaanse muziekindustrie en media. Rupa & The April Fishes uit San Francisco brak toch door, met een grotendeels Frans- en Spaanstalig repertoire. 'De woorden moeten de muziek vleugels geven.'

Door Ton Maes Foto's Judith Burrows

& THE APRIL FISHES

'Als niet-native speaker heb ik een klankbordgroep waaraan ik mijn schrijfsels voorleg: een dichter uit Peru, een Colombiaanse kok en een Spaanse buurvrouw.'

Tex-mex, gipsyswing, Frans chanson, ja, zelfs tango en flarden Indiase muziek sipleen door in de vrolijke en tegelijk geëngageerde muziek van zangeres Rupa en haar April Fishes, gearrangeerd voor een spannende bezetting van cello, accordeon, trompet, gitaar, contrabas, drums en zang. San Francisco is de uitvalsbasis voor dit multiculturele gezelschap waarin Rupa, met haar roots in India, Frankrijk en Californië, het voortouw neemt. Een interview aan de vooravond van een reeks festivaloptredens in België en Nederland.

Waarom dat zingen in andere talen?

Rupa: 'Ik ben eigenlijk altijd aan het worstelen met taal; aan het proberen om helder te communiceren met mezelf en anderen, over grenzen heen. Als kleuter speelde ik al met anderstalige kinderen, omdat we weer eens waren verhuisd, en ontdekte hoe je dan toch samen plezier kunt maken.'

Dat is misschien niet het moeilijkst.

'Nee', grinnikt Rupa, 'ruziemaken is lastiger. Maar de echte uitdaging is om jezelf beter te

begrijpen en daar uitdrukking aan te geven. Op ons volgende album zing ik vooral Spaans, geïnspireerd door mijn leefomgeving, een latinowijk in San Francisco met mensen van overal. Het Spaans dat ik er leer, is een hutsot van idiomen. Als Amerikanen alleen Engels spreken is dat volgens mij een politiek statement. Een tweede taal leren is een gebaar naar de ander, waarmee je zegt: ik wil je begrijpen. In mijn geval is het een bijna naïef verlangen naar contact met mensen die steeds onbereikbaarder worden door de sociale, economische en taalkundige grenzen in onze maatschappij.'

De poëzie van de metaforen

'Als niet-native speaker heb ik een klankbordgroep waaraan ik mijn schrijfsels voorleg: een dichter uit Peru, een Colombiaanse kok en een Spaanse buurvrouw. Zij helpen me met zinsbouw en het gebruik van metaforen, zodat mijn teksten natuurlijk overkomen en de poëzie van de metaforen resonanceert. Maar uiteindelijk moeten de woorden vooral vleugels geven aan de muziek. Ik werk sinds kort met rapper Boots Riley van The

Coup, die ook op ons volgende album te horen zal zijn. Fantastisch zoals hij de taal herleidt tot haar basisklanken, vanuit het besef dat iedereen ter wereld zo communiceert.'

Hier in Nederland bewijst iemand als Kader Abdollah dat je je soms zelfs beter kunt uitdrukken in een andere dan je moedertaal.

'Ik heb dat gevoel soms ook over mijn eigen teksten. Bij het luisteren naar cumbia's (Colombiaanse dansmuziek; red.) en corrido's (Mexicaanse ballads; red.) realiseer ik me vaak hoe stompzinig die zouden klinken als ze in het Engels waren geschreven, een taal die deze muziek niet zou kunnen dragen. Je moet met taal omgaan alsof het verf is. Doet de tekst recht aan de ziel van het lied?'

Je muziek lijkt soms op die van Lhasa de Sela: flarden circus en vaudeville, muziek uit de periode tussen de wereldoorlogen.

'Dat beeld van het circus is iets heel persoonlijk... Hoe zal ik het zeggen? Ik werd verliefd terwijl ik niet geacht werd dat te doen – als keurige >>

>> studente uit een streng emigrantenmilieu – en was niet in staat mezelf te verklaren. Het was de eerste confrontatie met het vreemde in mezelf, dat je niet kunt doorgronden, alleen observeren – hopelijk met nieuwsgierigheid en verwondering. Het heeft me bewust gemaakt van de toevallige geluiden die je op straat opvangt. Dat is voor mij de associatie met het circus.
 ‘Maar het is ook politiek, want die liedjes ontstonden in de periode Bush, iemand die een verkiezing had gestolen en het land diep in de angst en paranoia had gestort, om vervolgens de hele wereld aan een horrorscenario te onderwerpen. Mijn afschuw over de manier waarop hij dat alles verdraaide in de media, riep hetzelfde beeld van een circus bij me op; een verschrikkelijke charade.’

met een gemengde culturele identiteit. Hun muziek wordt nauwelijks op de radio gedraaid en toch zijn wij als band succesvol. Maar het blijft lastig. Laatst vroeg de dj van een groot radiostation ons om een track voor een sampler van de invloedrijkste bands in de regio. Ze vroeg: “Heb je een song als *Poder* (‘Macht’, een politiek geladen liedje over de grensproblematiek van de VS met Mexico; red.), maar dan in het Engels?” Ik antwoordde: “Nee, maar waarom neem je *Poder* niet gewoon? Het is een sterk nummer en het zou geweldig zijn als jullie het draaien.” Ja, ze vonden de energie van *Poder* geweldig, maar zochten toch iets in het Engels. Ik legde uit dat wij juist invloedrijk zijn vanwege ons Spaanstalige repertoire, maar het bleef nee, alleen omdat een toevallige luisteraar zou kunnen denken dat ze een Spaanstalige zender waren.

‘Hoe kon ik op het tijdperk Bush reageren op een manier die artistiek waarachtig is? Ik wilde niet gewoon snoeiharde, boze muziek maken.’

Een nogal subtiel commentaar in de vorm.

‘Arggh!’, schatert Rupa. ‘Allemaal woede, die vervolgens naar buiten komt als iets lieflijks. Maar serieus: het draait om de vraag hoe ermee om te gaan. Hoe kan ik erop reageren op een manier die artistiek waarachtig is? Ik wilde niet gewoon snoeiharde, boze muziek maken, maar uiting geven aan de behoefte om het beste in de mens naar boven te halen, in reactie op zoveel ellende.’

Ben je inmiddels optimistischer?

‘Behoedzaam optimistisch. Ik had het geluk in New York te zijn op de avond van de verkiezing. Daar zag ik meer blijdschap op gekleurde Amerikaanse gezichten dan ooit tevoren. Wildvreemden die elkaar om twee uur ’s nachts in de armen vielen, huilend, zingend, lachen. Ik bespeur een breed gedragen gevoel van hoop en zie bij de jongere generatie een kritische blik die ik bij leeftijdgenoten vaak heb gemist. Obama is een politicus die een politiek spel zal spelen, maar wat hij onder de mensen tweeweg heeft gebracht, is sensationeel. Zijn verkiezing is een metafoor geworden voor wat er allemaal zou kunnen veranderen. Zo van: als dit mogelijk is, dan kunnen we ook auto’s weren uit onze straat. Het is een mentaliteitsverandering. Een die zeker niet snel zal gaan, maar wel diep ingrijpt in de samenleving.’

Amerika is bij uitstek het land waar alles – en zeker muziek – in hokjes moet passen, met voor elk genre een eigen radiostation...

‘Ik heb het gevoel dat dat van onderaf aan het veranderen is, dankzij mensen die een jaar in het buitenland hebben doorgebracht en Amerikanen

Ik zei: “Als jullie ook de vele latino’s hier willen bedienen, waarom neger je dan hun muziek?” Maar het hielp allemaal niks. Dit soort segregatie, met name in een multiculturele gemeenschap als San Francisco, is onvoorstelbaar en bovendien rampzalig.’

Te radicaal voor een liberale wijk

‘We spelen vaak in The Revolution Café, de hangplek van veel hipsters. Aan de overkant van de straat is een Mexicaans restaurant, waar uitstekende mariachi wordt gespeeld. Ik zat eens met mijn drummer in de ‘Rev’ en opeens kregen we zin in een margarita. Toen we de straat overstaken, keek iedereen ons na met een blik van: wat gaan die doen? Zo ontstond het idee voor een gezamenlijke show: wij eerst een set in de Rev en de mariachiband bij de Mexicaan, en daarna allebei de straat oversteken en daar verder spelen. Maar de mensen in de Rev waren ontzet. Veel te radicaal. En dat voor een van de meest liberale wijken in de stad!’

Emigranten zijn vaak heel conservatief. Ik neem aan dat Indiërs daarop geen uitzondering vormen. Wat is jouw positie binnen hun gemeenschap?

‘Zelf was ik als kind al een soort zwart schaap vanwege mijn nieuwsgierigheid. Mijn ouders waren erg conservatief, zo extreem zelfs dat ik amper het huis uit mocht. Als klein kind in India was ik al dol op muziek en trok altijd naar de muzikanten, tot woede van mijn vader. Het is ook ingewikkeld: je hebt niet alleen kaste, maar ook klasse en sekse en dan nog de positie van muzikanten en speciaal die van drummers,

Rupa vraagt met haar muziek onder meer aandacht voor de grensproblematiek tussen Mexico en de VS. Op de foto's een deel van de zwaarbewaakte grensmuur met uitkijktoren en schijnwerpers.

vanwege het taboe op het aanraken van de huid van dode dieren. Dus als ik als welgesteld meisje naar de tablaspeler liep, was dat in allerlei opzichten een ramp. Toch heeft mijn vader onbedoeld een belangrijke rol gespeeld in mijn ontwikkeling, want anders dan de meeste Indiase emigranten is hij altijd een dolende ziel gebleven, zodat ik mijn jeugd op verschillende plaatsen heb doorgebracht – in Amerika, India en Frankrijk. Mede daardoor heb ik me kunnen ontworstelen aan het keurslijf van de Indiase cultuur.’

concerten

26 juli: Klinkers Festival, Brugge

28 juli: Totaal Festival, Bladel

7 augustus: Dranouter Folkfestival

cd

Rupa & The April Fishes - *Extraordinary Rendition* (Cumbancha, 2008)

links

www.myspace.com/aprilfishes

www.theaprilfishes.com

www.rupamarya.com